Lietas arhīva Nr. CA-1952-17/20
ECLI:LV:RAT:2017:1009.C30558312.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2017.gada 9.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L.Pliča
tiesneši L.Grauda un M.Sviķis
ar sekretāri M.Buličevu

izskatīja atklātā tiesas sēdē Rīgā, Brīvības bulvārī 34 civillietu /pers. E/ prasībā pret biedrību „/Nosaukums/" par parāda piedziņu sakarā ar biedrības „/Nosaukums/" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2013.gada 5.decembra spriedumu.

APRAKSTOŠĀ DAĻA

2012.gada 2.martā /pers. E/ (turpmāk – prasītājs) cēlis prasību pret biedrību „/Nosaukums/" (turpmāk – biedrība) par parāda piedziņu 12 805,85 EUR (9000 LVL) apmērā. Prasībā norādīti šādi apstākļi un argumenti:

2007.gada 28.martā starp prasītāju un biedrību noslēgts aizdevuma līgums Nr.28.03.2007/1 (turpmāk – Aizdevuma līgums), ar kuru prasītājs aizdeva biedrībai tās parādsaistību segšanai naudas summu 4500 LVL apmērā. Naudas saņemšanas faktu apliecina 2009.gada 21.janvāra biedrības izpildinstitūcijas /pers. G/ paraksts uz Apliecinājuma, kas sastādīts pie zvērināta notāra un ierakstīts aktu un apliecinājumu reģistrā ar Nr.423 (turpmāk – Apliecinājums).

Biedrībai pienākums veikt aizdevuma atmaksu iestājās 2008.gada 28.septembrī, bet līdz prasības celšanas brīdim biedrība aizdoto naudas summu nav atdevusi.

Ar Aizdevuma līguma 4.3.punktu biedrība apņēmās aizdevuma savlaicīgas neatgriešanas gadījumā maksāt soda naudu 0,5% apmērā no aizdevuma summas par katru aizdevuma atmaksas kavēto dienu. Līgumsods aprēķināms par 1251 kavētu dienu, no 2008.gada 28.septembra līdz 2012.gada 1.marta par katru kavēto dienu 22,50 LVL, kopā 28 147,50 LVL, bet prasībā samazināts līdz pamatparāda summai 4500 LVL.

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Civillikuma 1934., 1587., 1943. un 1946 pantu, prasītājs lūdz piedzīt no biedrības par labu prasītājam parāda summu 9000 LVL (12 805,85 EUR), likumiskos 6% gadā no parāda summas līdz sprieduma izpildes dienai un visus tiesāšanās izdevumus.

Biedrība tiesā iesniegusi paskaidrojumus, norādot, ka prasību neatzīst. Paskaidrojumos norāda, ka biedrības rīcībā nav prasībā norādītā aizdevuma līguma un iespējamā Aizdevuma summa neatspoguļojas biedrības gada pārskatā par 2007.gadu. Atbilstoši iespējamā līguma noslēgšanas brīdī spēkā esošajiem biedrības statūtiem valdes priekšsēdētājs bija pilnvarots slēgt tiesiskus darījumus un sadarbības līgumus pēc valdes lēmuma. Biedrības rīcībā nav valdes sēžu protokoli vai valdes lēmumi par Aizdevuma līguma noslēgšanu, tādēļ uzskatāms, ka biedrības amatpersona /pers. G/ ir pārkāpis amatpersonai piešķirtās pilnvaras saskaņā ar biedrības statūtiem un 2007.gadā spēkā esošās Biedrību un nodibinājumu likuma redakcijas 44.panta trešo daļu. Tā kā biedrības amatpersona /pers. G/, kurš parakstījis Aizdevuma līgumu, nav ievērojis pārstāvības ierobežojumus un pārkāpis Civillikuma 1515.panta prasības, pārkāpdams savas varas robežas un biedrības statūtu 8.3.2.apakšpunktu, ir izpildījis vietnieka maldību Civillikuma 1457.panta izpratnē, maldinot prasītāju par tiesībām slēgt tiesiskus darījumus.

Biedrība iesniegusi tiesā papildus paskaidrojumus, norādot, ka ir veikusi papildus pārbaudi grāmatvedības reģistros un lietvedības uzskaitē, un nav atrasti nekādi dokumenti vai citi pierādījumi par to, ka biedrība būtu saņēmusi prasītāja norādīto naudas summu. To, ka naudas līdzekļi nav saņemti, apstiprina gan biedrības gada pārskats, gan grāmatvedības dokumenti, gan valdes locekļu apliecinājumi. Pat, ja pieņem, ka /pers. G/ pēc tā, ka pie notāra ir brīdināts par kriminālatbildību par nepatiesa apliecinājuma sniegšanu, ir zvērinātam notāram norādījis, ka ir saņēmis summu 4500 LVL apmērā, šis apgalvojums var apliecināt tikai /pers. G/ personīgu interesi un šīs summas saņemšanu personīgām vajadzībām, jo Apliecinājuma teksts sastādīts gandrīz divus gadus pēc naudas summas saņemšanas un pēc tam, kad viņš ir atstājis pārstāja amatu.

Biedrība uzskata, ka biedrībai nav bijusi griba noslēgt Aizdevuma līgumu, ko apliecina arī tas, ka nevienā biedrības valdes protokolā 2007.gadā nav izteikts prezidenta /pers. G/ piedāvājums saņemt aizdevumu no prasītāja, nav izteikta vajadzība pēc šāda aizņēmuma un nav diskutēta iespējamā aizdevuma līdzekļu izlietošana. Biedrība uzskata, ka, prasītājs, parakstot Aizdevuma līgumu ar /pers. G/, nevarēja paļauties, ka šāda saistība ir uzņemta biedrības interesēs. Biedrības tiek finansētas ar biedru naudu, dalības maksājumu, ziedojumu un tamlīdzīgu piešķirumu palīdzību, kam nav atdošanas darījuma rakstura, un biedrībām nav kapitāla daļu īpašnieku vai akcionāru, kuri nepieciešamības gadījumā varētu ieguldīt papildus finansējumu aizdevumu atmaksai un procentu samaksai. Biedrība uzskata, ka šie fakti bija zināmi prasītājam un tādēļ Aizdevuma līgums nav uzskatāms par labticīgi noslēgtu un nedod prasītājam tiesību uz savu kā labticīgas līguma puses interešu aizsardzību.

Biedrība norāda, ka neesot gribas izteikumam, pārkāpjot vietnieka tiesības un maldinot prasītāju par savām pilnvarām noslēgt aizdevuma līgumu vai saņemt aizdevuma līdzekļus /pers. G/ ir atbilstoši Civillikuma 1518.pantam pārkāpis viņam piešķirto varu, un prasītājs var vērst savus prasījumus tikai pret /pers. G/ personīgi, nevis pret biedrību.

Biedrības ieskatā prasītājs ir nepamatoti veicis procentu aprēķinu, jo nav pierādīta galvenā parāda esamība. Kā papildus apstākli, kas liek apšaubīt Aizdevuma līguma noslēgšanu un naudas līdzekļu nodošanu, biedrība norāda, ka apgalvotā aizdevuma atdošanas termiņā, 2008.gada 28.septembrī no prasītāja nav saņemts nekāds atgādinājums, pretenzija vai procentu aprēķins. Līdz ar to prasītāja rīcība neatbilst tam, kā rīkotos labticīgs kreditors.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2013.gada 5.decembra spriedumu prasība apmierināta pilnībā. Tiesa nosprieda piedzīt no biedrības par labu prasītājam parādu 4500 LVL, nokavējuma procentus 4500 LVL un tiesāšanās izdevumus 317,30 LVL apmērā.

No lietas materiāliem tiesa konstatējusi, ka 2007.gada 28.martā starp biedrību tās prezidenta /pers. G/ personā kā aizņēmēju un prasītāju kā aizdevēju noslēgts Aizdevuma līgums, ar kuru aizdevējs aizdevis aizņēmējam naudas līdzekļus LVL 4500 apmērā līdz 2008.gada 28.septembrim.

No lietas materiāliem tiesa konstatējusi, ka 2009.gada 21.janvārī /pers. G/ parakstījis notariālu apliecinājumu, ka 2007.gada 28.martā, būdams biedrības „/Nosaukums/" prezidents, no /pers. E/ saņēma naudas summu LVL 4500 skaidrā naudā kā aizdevumu, par ko noslēdza Aizdevuma līgumu par naudas līdzekļu aizņēmumu.

No Uzņēmumu reģistra izziņas Nr.7-3-27739 tiesa secinājusi, ka /pers. G/ bija tiesība pārstāvēt biedrību atsevišķi no 2005.gada 15.decembra līdz 2007.gada 26.septembrim un no 2007.gada 12.decembra līdz 2009.gada 5.janvārim.

Tiesa secinājusi, ka biedrība, neskatoties uz izteiktajiem iebildumiem par aizdevuma līguma noslēgšanas labticīgumu, nav cēlusi prasību par līguma atzīšanu par spēkā neesošu, un, neskatoties uz iebildumiem, ka prasību prasītājs varētu celt pret /pers. G/, nav lūgusi pieaicināt /pers. G/ kā trešo personu lietā.

Tiesa atzinusi, ka ar Aizdevuma līguma 5.punktu un /pers. G/ 2009.gada 21.janvāra notariālā apliecinājuma par naudas saņemšanu ir pierādīts aizdevuma saņemšanas fakts. No Aizdevuma līguma tiesa secinājusi, ka tajā kā aizņēmējs ir norādīta /Nosaukums/, un secinājusi, ka apstiprinājums, ka /pers. G/ aizdevumu būtu ņēmis personīgajām vajadzībām, lietas izskatīšanas gaitā nav saņemts.

No lietas materiāliem tiesa konstatējusi, ka biedrība nav izpildījusi Civilprocesa likuma 93.panta pirmajā daļā noteikto pierādīšanas pienākumu un nav iesniegusi tiesai pierādījumus, ka būtu izpildījusi ar līgumu uzņemtās saistības atmaksāt aizdevumu.

Tiesa atzinusi par nepamatotiem biedrības iebildumus pret prasītāja veikto procentu aprēķinu, jo nokavējums iestājies pēc līgumā norādītā termiņa 2008.gada 28.septembra termiņa notecēšanas.

Ņemot vērā to, ka pierādījumi par aizdevuma atmaksu lietā nav iesniegti, tiesa atzinusi, ka prasība par aizdevuma summas 4500 LVL apmērā ir apmierināma un šī summa piedzenama no biedrības par labu prasītājam.

Atsaucoties uz Civillikumu, tiesa norādījusi, ka ar soda naudu var tikt saprasts gan līgumsods, gan nokavējuma procenti. Ņemot vērā Civillikumā noteikto līgumsoda un nokavējuma procentu pieauguma regulējumu, pamatojoties uz Civillikuma 1508.pantu, tiesa iztulkojusi, ka līgumā atbildētājs ir apņēmies maksāt nokavējuma procentus, jo tie saista parādnieku mazāk nekā līgumsods un prasība pamatota ar Civillikuma 1946.pantu. Tiesa secinājusi, ka atbilstoši Aizdevuma līguma noteikumiem, no biedrības piedzenami nokavējuma procenti 4500 LVL apmērā.

Ņemot vērā Civillikuma 1763.pantā noteikto par to, ka procentu pieaugums apstājas, sasniedzot pamatkapitāla lielumu un tiesas piedzīto procentu apmērs jau sasniedzis pamatkapitāla lielumu, tiesa noraidījusi prasītāja lūgumu piedzīt no biedrības 6% līdz sprieduma izpildei.

Par šo spriedumu biedrība „/Nosaukums/" iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu daļā, ar kuru prasība apmierināta.

Apelācijas sūdzībā biedrība norāda, ka pirmās instances tiesa ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 189.panta trešās daļas un 190.panta otrās daļas noteikumus, jo spriedumā nav atspoguļoti lietas faktiskie apstākļi, kas apstiprināti ar rakstveida pierādījumiem un liecinieku liecībām tiesas sēdē, tādējādi nav pamatojusi spriedumu uz apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem lietā.

Biedrība norāda, ka tiesa nepamatoti atzinusi, ka ir pierādīta aizdevuma summas saņemšana, pamatojoties uz notariālo Apliecinājumu, kas taisīts laikā, kad /pers. G/ nebija vairs likumīgu tiesību pārstāvēt biedrību, jo ar fiziskas personas vēlāku apliecinājumu nevar nodibināt juridiskai personai saistības, neatkarīgi no tā, vai šādā apliecinājumā norādītais ir patiess vai nē.

Biedrība uzskata, ka pirmās instances tiesa spriedumā nav izvērtējusi pierādījumus, kas apšauba prasītāja hipotēzi par naudas līdzekļu piešķiršanu, piemēram fiziskas personas /pers. I/ 2013.gada 2.maija iesniegumu un AS „Norvik banka" 2013.gada 3.maija izziņu. Tādējādi tiesa nepamatoti nav piešķīrusi nozīmi no šiem pierādījumiem izrietošam faktam, ka persona, kurai nav bijuši brīvi naudas līdzekļi, piešķir šos aizņemtos naudas līdzekļus kā ilgtermiņa aizdevumu biedrībai, bet jau pēc mēneša vēl papildus aizņemas līdzīgu summu kredīta veidā no bankas.

Pirmās instances tiesas arguments, ka biedrība nav apstrīdējusi aizdevuma līgumu un nav lūgusi to atzīt par spēkā neesošu, biedrības ieskatā ir nepamatots, jo par prasības pierādījumu nevar uzskatīt pretprasības neesamību par darījuma atzīšanu par spēkā neesošu. Biedrība uzskata, ka prasības neatzīšanas fakts pats par sevi ir veids, kādā biedrība aizstāv savas tiesības. Nepamatots ir tiesas secinājums, ka prasības neatzīšana ir nepietiekama civilprocesuālo tiesību izmantošana, jo līdz brīdim, kad personas tiesības nav aizskartas vai apstrīdētas, tai pašai pēc savas iniciatīvas nav jānoslogo tiesu sistēma ar prasībām par katra apgalvojuma atzīšanu par spēkā neesošu.

Biedrība norāda, ka noraida naudas saņemšanas faktu, bet neapstrīd, ka aizdevums piešķirts bijušajam biedrības prezidentam kā fiziskai personai. Līdz ar to prasītājam būtu jāvērš savi prasījumi pret naudas saņēmēju, bet tas nedod pamatu pieaicināt /pers. G/ lietā kā trešo personu. Biedrība bija lūgusi aicināt /pers. G/ uz tiesu kā lecinieku, jo nav pamata uzskatīt, ka šajā lietā pieņemtais spriedums varētu skart /pers. G/ tiesības vai pienākumus.

Biedrības ieskatā pirmās instances tiesa nav ievērojusi sacīkstes principu, jo aizdevuma saņemšanas faktu konstatējusi uz divu dokumentu pamata – aizdevuma līguma, kurš pats par sevi nepierāda naudas līdzekļu nodošanu, un jau pēc /pers. G/ pilnvaru termiņa beigām parakstīta apliecinājuma pamata, ignorējot un neanalizējot biedrības iesniegtos pierādījumus, un vispār neanalizējot lecinieka /pers. J/ sniegto liecību, no kuras izrietēja, ka /pers. G/ bijušas privātas saistības, kas risinātas ar konkrēto Aizdevuma līgumu. Turklāt tiesa nav vērtējusi, ka prasītājs tiesas sēdē neko nevarēja paskaidrot par naudas nodošanas faktiskajiem apstākļiem.

Pirmās instances tiesa nepamatoti vērtējusi apstākli, ka biedrība nav iesniegusi apstiprinājumu aizdevuma atmaksai, kopsakarā ar Civilprocesa likuma 93.pantu, jo atbildētājam lietā ir jāpierāda nevis prasība, bet savu iebildumu pamatotība.

Pirmās instances tiesa nepamatoti norādījusi, ka prasītājam nebija jāatgādina par parādu, lai iestātos nokavējums, jo biedrībai nebija zināms par Aizdevuma līgumu un tās rīcībā Aizdevuma līgums nekad nav bijis. Tādējādi tiesa nepamatoti piemērojusi Civillikuma 1652.panta 3.punkta nosacījumus par termiņa iestāšanos pašam no sevis, ja izpildāmās saistības saturs parādniekam nebija un nevarēja būt šajā termiņā zināms. Tiesa pārkāpusi vispārējo Civillikuma saistību tiesību principu, kas ietverts 1508.pantā, ka jebkuras šaubas par izpildāmās saistības veidu vai laiku iztulkojamas par labu saistītajai personai, ja šādas saistības vispār pastāvēja.

Biedrības ieskatā, ņemot vērā, ka spriedumā kļūdaini konstatēti apstākļi, ka biedrība ir saņēmusi aizdevumu no prasītāja, nevar pastāvēt prasījumi no nesaņemtas naudas lietošanas.

Izskatījusi lietu sakarā ar biedrības „/Nosaukums/" apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2014.gada 30.aprīļa spriedumu prasību noraidījusi, piedzenot no /pers. E/ biedrības labā valsts nodevu 701,44 EUR un valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,65 EUR.

Izskatījusi lietu sakarā ar prasītāja kasācijas sūdzību, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments ar 2017.gada 15.marta spriedumu atcēlis Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 30.aprīļa spriedumu un lietu nodevis jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Tiesas sēdē apelācijas sūdzības iesniedzējas biedrības „/Nosaukums/" pilnvarotais pārstāvis /pers. L/ apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādītajiem pamatiem, prasību neatzina. Papildus paskaidroja, ka pierādījumi, kurus prasītājs iesniedzis aizdevuma līguma, kas ir reāllīgums, pierādīšanai ir izvērtējami kopsakarā ar tādiem lietā esošiem pierādījumiem, kā lecinieku liecības, kas apstiprināja, ka biedrībai šāda nauda nav bijusi nepieciešama, biedrībai nav bijis nodoma naudas līdzekļus aizņemties un biedrībai šādi naudas līdzekļi nav nodoti, kā arī apstākli, ka prasītājs nekad uz tiesas sēdi nav ieradies, bet prasītāja pārstāvis nav varējis paskaidrot, kādos apstākļos /personu raksturojošas pazīmes/, kurš nebija biedrības biedrs un nebija saistīts ar biedrību, nodeva skaidras naudas līdzekļus biedrības bijušajai amatpersonai /pers. G/. Biedrība apstrīd aizdevuma faktu, uzskata, ka prasītājs nav pierādījis naudas nodošanas faktu, kas ir nepieciešams, lai uzskatītu, ka aizdevuma līgums ir noslēgts. Laikā, kamēr /pers. G/ bija biedrības amatpersona, lai gan bija iestājies prasītāja iesniegtajā aizdevuma līgumā noteiktais termiņš, nekādi paziņojumi vai aizdevuma aprēķins biedrībai nebija sniegti, tomēr drīz pēc /pers. G/ atcelšanas no biedrības amatpersonas statusa biedrība saņēma brīdinājumu, notika mēģinājums pasludināt biedrības maksātnespēju,

bet, kad tas neizdevās, tika iesniegta prasība tiesā. Biedrībai nav iespējams pierādīt negatīvu faktu, ka šādi naudas līdzekļi biedrībai nav nodoti, jo /pers. G/, lai gan bija aicināts uz tiesas sēdi kā liecinieks, tiesā neieradās. Biedrība uzskata, ka Aizdevuma līgums ir bijis uzrakstīts ar nodomu to iesniegt maksātnespējas procesā, bet reāla naudas līdzekļu nodošana nav notikusi.

Prasītājs/pers. E/ uz tiesas sēdi nav ieradies. Tiesā saņemts prasītāja pārstāvja zvērināta advokāta Jāņa Bramaņa iesniegums, ar kuru tiesa informēta, ka prasītāja pārstāvis šajā dienā ir aizņemts tiesā Saldus rajonā. Civillietu tiesas kolēģija, apspriežoties uz vietas, nekonstatē Civilprocesa likuma 209.pantā noteiktos pamatus, kas uzliek pienākumu tiesai atlikt lietas izskatīšanu, jo prasītāja pārstāvis par tiesas sēdi ir informēts savlaicīgi, nosūtot pavēsti par tiesas sēdi 2017.gada 5.augustā, līdz ar to prasītājam bija pietiekams laiks sagatavoties tiesas sēdei un savas dalības nodrošināšanai tiesas sēdē, kā arī savlaicīgai tiesas informēšanai par pārstāvja aizņemtību tiesas sēdes dienā. Iesniegumam par lietas izskatīšanas atlikšanu pievienoto orderi, kuru vienu dienu pirms tiesas sēdes 2017.gada 24.septembrī ir izrakstījis /pers. E/ pilnvarotais pārstāvis Jānis Bramanis, tiesas kolēģija nevērtē kā dokumentu, kas attaisnotu pilnvarotā pārstāvja J.Bramaņa neesamību tiesas sēdē, un atzīst to par iesniegtu tiesā nolūkā novilcināt lietas izskatīšanu. Ņemot vērā minēto kopsakarā ar lietas atrašanos tiesvedībā no 2012.gada 2.marta, Civillietu tiesas kolēģija saskaņā ar Civilprocesa likuma 156.panta pirmo daļu nolemj lietu izskatīt bez prasītāja /pers. E/ klātbūtnes.

MOTĪVU DAĻA

Civillietu tiesas kolēģija, noklausījusies atbildētājas pārstāvja paskaidrojumus, pārbaudījusi lietas materiālus un iepazinusies ar rakstveida pierādījumiem, apsvērusi apelācijas sūdzības motīvus, novērtējusi to kopumā, atzīst, ka prasība par parāda piedziņu no atbildētājas ir pamatota un apmierināma, līdz ar to apelācijas sūdzība par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2013.gada 5.decembra spriedumu ir nepamatota.

Ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2017.gada 15.marta spriedumu atcelts Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 30.aprīļa spriedums, ar kuru noraidīta prasība par parāda piedziņu, un lieta nodota jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijai kā apelācijas instances tiesai.

Apelācijas instances tiesai, izspriežot lietu no jauna sakarā ar tās pirmā sprieduma atcelšanu kasācijas kārtībā, ir saistoši kasācijas instances tiesas norādījumi:

- likuma tulkojums, kas izteikts kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāts tiesai, kas izskata šo lietu no jauna (sk. Civilprocesa likuma 476.panta pirmo daļu);

- lieta jāizspriež tikai tādā tvērumā un uz to faktisko lietas apstākļu pamata, no kuriem Senāts, ievērojot lietas izskatīšanas robežas kasācijas instancē, bija vadījies savā pirmajā spriedumā un kuras robežās kasācijas instances tiesa arī noteikusi attiecīgajai zemākai instancei lietu izspriest no jauna. Respektīvi, pat gadījumā, ja apelācijas instances tiesas spriedums tiek atcelts pilnībā materiālo tiesību normas pārkāpuma dēļ, visas agrākās procesuālās darbības un viss pierādīšanas materiāls paliek spēkā (ja Senāts šo materiālu nav „diskreditējis"), t.i., otrajai instancei jāizspriež lieta no jauna pēc būtības, ņemot vērā kasācijas instances tiesas norādījumus par materiālo tiesību normu pareizu piemērošanu un rīkojoties pēc šiem norādījumiem. Savukārt, ja spriedums atcelts procesuālo tiesību normu pārkāpuma dēļ, tad, izpildot kasācijas instances tiesas norādījumus, jāveic attiecīgās procesuālās darbības, kas tika atzītas par kasācijas iemeslu *(sk. sal. Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga. Autora izdevums, 1933, 475.,476.lpp.).*

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu un 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā, un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 432.panta piektajai daļai apelācijas instances tiesas sprieduma motīvu daļā norāda šā likuma 193.panta piektajā daļā minētos apstākļus, kā arī motivē attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu. Ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas spriedumā paustajai motivācijai par aizdevuma parāda piedziņu no atbildētājas, līdz ar ko atkārtoti tos pašus apsvērumus nenorāda.

Savukārt, izvērtējot apelācijas sūdzības argumentus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nevar būt par pamatu izdarīt pirmās instances tiesai pretējus secinājumus un prasības noraidīšanai par aizdevuma piedziņu.

Civillikuma 1402.pants nosaka, ka saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma, vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

Tiesību pēc saistības /pers. E/ pamato ar 2007.gada 28.martā starp viņu un biedrības "/Nosaukums/" tās prezidenta /pers. G/ personā noslēgto Līgumu Nr.28.03.2007./01 par naudas līdzekļu aizņēmumu /lietas 9.lapa/, ar kuru viņš kā aizdevējs aizdevis atbildētājai 4500 latus, bet biedrība "/Nosaukums/" tās prezidenta /pers. G/ personā apņēmusies atmaksāt prasītājam aizdevumu līdz 2008.gada 28.septembrim, bet aizdevuma atmaksas kavējuma gadījumā maksāt soda naudu 0,5% dienā no neatmaksātās summas.

Civillikuma 1431.pants noteic, ka akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms un ja viņam tajā tiesiskā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personīga interese un ierunas tiesība.

2009.gada 25.februārī izsniegtā Latvijas Republikas Uzņēmuma reģistra izziņa Nr.7-3-27739 pierāda faktu, ka no 2005.gada 15.decembra līdz 2007.gada 26.septembrim un no 2007.gada 12.decembra līdz 2009.gada 5.janvārim /pers. G/ bija tiesība biedrību "/Nosaukums/" pārstāvēt atsevišķi (lietas 16.- 22.lapa).

Parakstot 2007.gada 28.martā ar prasītāju aizņēmuma līgumu, /pers. G/ kā biedrības "/Nosaukums/" tiesīgs pārstāvis ir piekritis tā saturam, un saskaņā ar Civillikuma 1432.pantu ir pieņēmis darbību ar visām tās tiesiskām sekām un nevar vairs vēlāk savu piekrišanu ierobežot, kas pēc jēgas atbilst arī Civillikuma 1587.pantam par līguma saistošo spēku (pacta sunt servanda). Uz noslēgtā līguma pamata prasītājs kā aizdevējs aizdevis atbildētājai 4500 latus skaidrā naudā līguma slēgšanas brīdī, ko apliecina līguma 5.punkts, bet atbildētāja kā aizņēmēja ir uzņēmusies līguma 4.punktā pielīgtās saistības – izmantot kredītu atbildētājas parādsaistību segšanai, atmaksāt kredītu līgumā paredzētajā termiņā un kredīta atmaksas kavējuma gadījumā maksāt soda naudu 0,5% dienā no neatmaksātās kredīta summas.

Atbilstoši Civillikuma 1401.pantam saistību tiesības ir tādas tiesības, uz kuru pamata vienai personai jāizdara par labu otrai zināma darbība, kam ir mantiska vērtība. Kreditoram ir tiesība prasīt un sagaidīt, ka parādnieks tam par labu izdarīs konkrētu darbību, kam ir mantiska vērtība. Atbilstīgi parādniekam ir pienākums šo darbību izdarīt (*Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskā redakcijā. - Rīga: Mans Īpašums, 1998, 15.lpp.*).

Pamatojoties uz augstāknorādītām tiesību normām, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka likums neprasa noskaidrot un atklāt saistības nodibināšanas vietu un iemeslus. Vērtējot darījumu, jānoskaidro, vai tā dalībnieki bija tiesīgi slēgt darījumu, vai viņu griba izteikta brīvi, cik konkrēts un likumīgs ir darījuma priekšmets, sastāvdaļas un forma (Civillikuma 1404.pants). Līdz ar to nepamatoti ir apelācijas sūdzības argumenti, kuros norādīts uz to, ka prasītāja pārstāvis tiesas sēdē nav varējis neko paskaidrot par naudas līdzekļu nodošanas faktiskajiem apstākļiem un to, kādiem konkrētiem mērķiem nodota nauda 4500 latu apmērā.

Atbildētāja savus iebildumus pret prasību un apelācijas sūdzību pamato ar apstākli, ka tā nav parādā prasītājam, jo 4500 latus /pers. E/ biedrībai "/Nosaukums/" nav aizdevis un par /pers. G/ noslēgto aizdevuma līgumu tā nezināja, tādējādi aizdevuma līgumā norādītais neatbilst patiesībai un biedrībai "/Nosaukums/" nav pienākuma atmaksāt naudu prasītājam.

Civilprocesa 178.panta pirmajā daļā noteikts, ka lietas dalībnieki var apstrīdēt rakstveida pierādījumu patiesīgumu. Taču saskaņā ar Civilprocesa likuma 178.panta otro daļu pret rakstveida pierādījuma patiesīgumu nevar iebilst persona, kas to pati parakstījusi. Šī persona var apstrīdēt šo pierādījumu, ceļot atsevišķu prasību, ja paraksts dots vardarbības, draudu vai viltus ietekmē.

Aizdevuma līgumu ar prasītāju ir noslēdzis /pers. G/ kā biedrības "/Nosaukums/" tiesīgs pārstāvis. Biedrības kā juridiskas personas saturu veido fiziskas personas, kuru veiktās darbības tiek piedēvētas biedrībai un tādēļ rada tai tiesiskas sekas. Aizdevuma līguma kā rakstveida pierādījuma, uz kuru pamatota prasība, patiesīgums likumā noteiktā kārtībā nav apstrīdēts.

Līgums Nr.28.03.2007./01 par naudas līdzekļu aizņēmumu ir spēkā un ar šo līgumu biedrība "/Nosaukums/" saistību izpildījuma apsolījumu ir devusi /pers. E/. Līdz ar to ir iestājušās Civillikuma 1934.pantā paredzētās sekas – biedrības "/Nosaukums/" kā aizņēmējas pienākums atdot aizņemto naudu tādā pašā daudzumā, un nepamatoti ir apelācijas sūdzības argumenti, kuros atbildētāja norādījusi uz prasības neatzīšanas pietiekamību biedrības interešu un tiesību aizstāvībā.

Fakts, ka /pers. G/ nav apspriedis aizdevuma līguma saņemšanas nosacījumus valdes sēdē, kā arī nav iekļāvis saņemto aizdevumu biedrības bilancē, uz ko norādīts apelācijas sūdzībā, var būt pamats biedrības prasījumam pret /pers. G/, taču tas neatbrīvo atbildētāju no saistības pret aizdevuma devēju, kas izriet no spēkā esoša aizdevuma līguma starp biedrību „/Nosaukums/" un prasītāju.

Apelācijas sūdzības arguments par to, ka prasītājam pašam bijuši parādi, nevar būt par pamatu pirmās instances tiesai pretēja sprieduma pieņemšanai par parāda piedziņu no atbildētājas, jo personai vienlaicīgi var būt gan parādsaistības, gan kreditora prasījumi pret citām personām.

Tāpat nepamatots ir apelācijas sūdzības arguments, ka pirmās instances tiesa būtu atzinusi, ka aizdevuma summas saņemšanu pierāda /pers. G/ 2009.gada 21.janvāra notariālais apliecinājums, jo tiesa ir vienīgi norādījusi uz minēto dokumentu kā rakstveida pierādījumu, kas apliecina naudas saņemšanu, bet prasība ir apmierināta uz pušu starpā noslēgtā aizdevuma līguma pamata.

Apelācijas sūdzības argumentam par /pers. G/ dalību tiesas sēdē nav nozīmes pušu strīdā, jo neliedz vienai vai otrai pusei tiesības vērst pret /pers. G/ prasījumu gadījumā, ja spriedums skars šīs personas tiesības vai pienākumus.

Prasītājs prasībā lūdzis piedzīt no atbildētājas soda naudu, norādot, ka līgumsods dienā ir 22,50 lati, pamatojot šajā daļā prasījumu ar aizdevuma līguma 4.3.punktu, kas paredz "kredīta atmaksas kavējuma gadījumā maksāt soda naudu 0,5% dienā no neatmaksātās kredīta summas".

Civillikumā nav reglamentēts tāds tiesību institūts kā soda nauda, bet gan divi citi atšķirīgi civiltiesību institūti – līgumsods un procenti.

Līgumsods ir pametums, ko kāda persona uzņemas ciest sakarā ar savu saistību tajā gadījumā, ja viņa šo saistību nepildītu vai nepildītu pienācīgi (Civillikuma 1716.pants).

Ar procentiem saprotama atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu lietošanas atvēlējumu vai kavējumu samērā ar viņu daudzumu un lietošanas ilgumu (Civillikuma 1753.pants). Procentu kā atlīdzības par sveša kapitāla lietošanas atvēlējumu vai atdošanas kavējumu galvenā funkcija ir nodrošināt tirgus ekonomikai raksturīgo ekvivalenci, kas ietver pieņēmumu, ka kapitāls parasti nes augļus. Procentiem nedrīkst piedēvēt soda raksturu un jaukt tos ar procentos izteiktu līgumsodu (*Torgāns K. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 145.lpp.*).

Tādējādi līgumsods ir uzskatāms par saistību tiesību pastiprinājumu, kas iedarbojas kā nelabvēlīgu seku draudi, kā arī līgumsods pastāv tikai kā papildsaistība blakus pamatsaistībai, turpretim procenti ir atlīdzība par sveša kapitāla lietošanas atvēlējumu vai atdošanas kavējumu, kura galvenā funkcija ir nodrošināt tirgus ekonomikai raksturīgo ekvivalenci. Līgumsoda izteikšana procentos nepadara to par citu saistību tiesību institūtu – procentu saistību.

Faktu, ka ar soda naudu aizdevuma līgumā par naudas atmaksas kavējumu viņš ir domājis līgumsodu, prasītājs ir apliecinājis tiesā iesniegtajā prasībā, kurā nepārprotami no atbildētājas ir lūdzis piedzīt līgumsodu.

Tiesas kolēģijas ieskatā no līguma 4.3.punkta punkta izriet, ka soda nauda par atmaksas kavējumu līgumā noteikta kā līgumsods (negatīvas sekas) par saistību izpildes nokavējumu, nevis kā nokavējuma procenti par naudas lietojumu pēc maksājuma termiņa, jo līgumā nepārprotami norādīts, ka tā ir soda nauda un paredzēta par nokavējumu, ja saistība netiek izpildīta laikā.

Prasītājs lūdzis piedzīt līgumsodu pamatparāda 4500 latu apmērā.

Tiesiskajās attiecībās sakarā ar sodoša rakstura tiesisko līdzekļu piemērošanu, par vispārēju principu tiesībās ir atzīstams soda samērīguma princips, proti, ir jābūt saprātīgām robežām, kuru noteikšana attiecīgos gadījumos kļūst par tiesas kompetenci, lietojot par mērauklu taisnīguma un samērīguma principus.

Konkrētajā gadījumā līgumsods ir aprēķināts pieaugošā veidā, un prasītājs lūdzis piedzīt to 100% apmērā no pamatparāda summas. Tiesas kolēģija uzskata, ka šāds līgumsoda apmērs ir netaisnīgs un nesamērīgi liels salīdzinājumā ar galveno parādu.

Tiesas kolēģija ņem vērā, ka likumdevējs ir atteicies no līdzšinējā līgumsoda tiesiskā regulējuma, izdarot grozījumus Civillikuma 1716.pantā, kas paredz, ka līgumsods par saistību nepienācīgu izpildi vai neizpildīšanu īstā laikā (termiņā) var tikt noteikts pieaugošs, taču kopumā ne vairāk par 10 procentiem no pamatparāda vai galvenās saistības apmēra. Šāda likuma normas iestrādne norāda uz to, ka likumdevējs ir atzinis par taisnīgu līgumsodu 10% apmērā no pamatparāda. Kaut arī šī tiesību norma tiešā veidā nav piemērojama attiecībā uz izskatāmo strīdu, tomēr, izvērtējot pielīgtā līgumsoda samērīgumu, tiesas kolēģija ņem vērā, ka likumdevējs tādējādi ir konceptuāli mainījis līgumsoda institūta funkcijas.

Saskaņā ar Civillikuma 1717.pantu līgumsodam jābūt samērīgam un atbilstošam godīgai darījumu praksei. Godīga darījumu prakse ir labas ticības principa sašaurinājums attiecībā uz līgumtiesībām, tāpēc līgumsods pamatsummas apmērā nesamērīgi nostāda parādnieku neizdevīgā situācijā pretēji labas gribas principam un var kaitēt tā ekonomiskajām interesēm. Pamatojoties uz minēto, kā arī, ņemot vērā apstākli, ka saskaņā ar biedrības "/Nosaukums/" statūtiem biedrība ir brīvprātīga personu apvienība, tās statūtos noteiktajam mērķim nav peļņas gūšanas rakstura, bet gan /biedrības pārstāvāmie/ interešu pārstāvība nacionālā un starptautiskā mērogā, tiesas kolēģija uzskata, ka taisnīgi un samērīgi ir piedzīt no atbildētājas prasītāja labā līgumsodu 450 lati par saistību neizpildīšanu noteiktā termiņā. Tiesas kolēģijas ieskatā šāds līgumsoda apmērs ir pietiekama civiltiesiska sankcija, kas nodrošina taisnīgu rezultātu.

Attiecīgi prasība daļā par līgumsoda 4050 latu piedziņu ir noraidāma.

Šobrīd spēkā esošā Civillikuma 1724.[1]panta redakcija noteic tiesai pienākumu pēc savas iniciatīvas, bez parādnieka lūguma samazināt pieprasīto līgumsodu, ja tiek konstatēta tā pārmērība.

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195.pantu, prasītājs lūdzis piedzīt no atbildētājas 6% līdz sprieduma izpildei.

Civilprocesa likuma 195.pants noteic, ka, taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa tā rezolutīvajā daļā norāda prasījuma veidu un piedzenamo summu, atsevišķi uzrādot galveno parādu un procentus, laiku, par kādu procenti piespriesti, kā arī prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt procentus, minot arī to apmēru.

Tādējādi tiesai pašai *(ex officio)* neatkarīgi no prasītāja prasījuma jānoteic prasītājam tiesības par laiku no sprieduma pasludināšanas dienas līdz sprieduma izpildei vai dienai, kad parādnieka mantu pārdod izsolē, saņemt procentus no tiesas piespriestās maksājuma summas uz likuma pamata (Civillikuma 1759.pants), kuru apmērs noteikts Civillikuma 1765.pantā. *(sk. sal. Senāta 2007.gada 4.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-87, Senāta 2010.gada 13.oktobra lēmumu lietā Nr.SPC -166/2010)*. Šos procentus aprēķina tiesu izpildītājs, kurš nolēmumu izpilda (Civilprocesa likuma 631.panta pirmā daļa).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 195.panta noteikumiem, prasītājam /pers. E/ nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no biedrības "/Nosaukums/" likumiskos sešus procentus no simta gadā no piedzītās naudas summas, bet nepārsniedzot tās apmēru (Civillikuma 1765.panta pirmā daļa).

Euro ieviešanas kārtības likuma 4.panta otrā daļa noteic, ka sākot ar *euro* ieviešanas dienu, latos izteiktu iesākto, bet nepabeigto (neizpildīto) tiesisko instrumentu kopsummu konvertē *euro*, ievērojot Padomes noteikto maiņas kursu un šā likuma 6.pantā noteiktos noapaļošanas principus. Pamatojoties uz minēto likuma normu, no atbildētājas piedzenamā naudas summa ir konvertējama *euro* (Padomes noteiktais maiņas kurss– 1 *euro* = Ls 0,702804). Līdz ar to no atbildētājas prasītāja labā ir piedzenams parāds 6402,92 EUR apmērā un līgumsods 640,29 EUR apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam — proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītājs par prasību ir samaksājis valsts nodevu 314 lati, kas atbilst 446,78 EUR, un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 Ls jeb 4,70 EUR, ko apstiprina maksājuma dokumenti (lietas 6.,7. lapa), kopā 451,48 EUR.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu tiesāšanās izdevumi prasītājam atlīdzināmi proporcionāli prasības apmierinātajai daļai. Prasība celta par naudas summas 9000 lati, jeb 12805,85 EUR piedziņu, bet apmierināta par summu 7043,21 EUR. Līdz ar to atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas noteikumiem prasītājam atlīdzināmi 55 % no iemaksātajiem tiesāšanās izdevumiem, kas atbilst 248,31 EUR (55 % no 451,48 EUR).

No lietas materiāliem redzams, ka atbildētāja biedrība "/Nosaukums/" ir samaksājusi kancelejas nodevu 6 lati, jeb 8,54 EUR un, iesniedzot apelācijas sūdzību par pirmās instances tiesas sprieduma pārsūdzēšanu, samaksājusi valsts nodevu 701,44 EUR, ko apstiprina maksājuma dokumenti (lietas 39.,40.,99.lapa).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai un noraidītās prasības daļas procentuālajam apmēram prasītājam atlīdzināmi atbildētājai biedrībai "/Nosaukums/" samaksātie tiesas izdevumi 319,49 EUR apmērā (45 % no 709,98 = 319,49).

Par tiesas pavēstu un citu tiesas dokumentu nosūtīšanu lietā ir radušies ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 32,36 *euro* apmērā, ko apliecina uzziņa par ar lietas izskatīšanu saistītajiem izdevumiem. Pie prasības celšanas prasītājs samaksājis ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 Ls jeb 4,70 EUR. Tādējādi nesamaksāti ir ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 27,66 EUR apmērā. Šie izdevumi atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta pirmajai daļai ir piedzenami no atbildētājas.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu lietas dalībniekiem ir nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par naudas summu piedziņu – 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

REZOLUTĪVĀ DAĻA

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8.pantu, 97.pantu, 189.-193.pantu, 204.[1]pantu, 426., 430., 432., 434.pantu Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

Prasību par parāda piedziņu apmierināt daļēji.

Piedzīt no biedrības „/Nosaukums/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, par labu /pers. E/, personas kods /personas kods/, parādu 6402,92 EUR apmērā, līgumsodu 640,29 EUR apmērā un tiesas izdevumus 248,31 EUR apmērā, pavisam kopā 7291,52 EUR (septiņi tūkstoši divi simti deviņdesmit viens *euro* 52 centi).

/pers. E/ prasību pret biedrību „/Nosaukums/" daļā par līgumsoda piedziņu 4050 EUR (četri tūkstoši piecdesmit *euro*) apmērā noraidīt.

Atzīt /pers. E/, personas kods /personas kods/, tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles dienai) saņemt likumiskos 6% (sešus) procentus gadā no parāda summas, kas uz sprieduma sagatavošanas brīdi veido 6402,92 *euro*, nosakot, ka procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesaņemto procentu daudzums sasniedz kapitāla lielumu.

Piedzīt no /pers. E/, personas kods /personas kods/, tiesas izdevumus biedrības „/Nosaukums/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, labā 319,49 EUR (trīs simti deviņpadsmit *euro* 49 centi) apmērā.

Noteikt, ka par labu biedrībai „/Nosaukums/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, ar šo spriedumu piedzītie tiesas izdevumi iemaksājami AS „Swedbank" kontā Nr. LV37HABA000140J035437.

Piedzīt no biedrības „/Nosaukums/", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 27,66 (divdesmit septiņi *euro* 66 centi) apmērā.

Ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, saņēmēja banka : Valsts kase, kods TRELLV22. Maksājuma mērķī jānorāda civillietu identificējoša informācija.

Sprieduma labprātīgas izpildes termiņu noteikt 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā, lai netiktu uzsākta sprieduma piespiedu izpilde.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentam, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sagatavots 2017.gada 9.oktobrī.

Tiesnese (paraksts) L.Pliča

Tiesnese (paraksts) L.Grauda

Tiesnesis (paraksts) M.Sviķis